

POSTANOWIENIE

Dnia 4 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **M. R.**

skazanego z art. 300 § 3 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 4 września 2019 r.,

kasacji obrońcy skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 21 marca 2019 r., sygn. akt II AKa (...),

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w G.

z dnia 8 listopada 2018 r., sygn. akt IV K (...),

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego M. R. kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2018 r., sygn. akt II K (...), Sąd Okręgowy w G. uznał M. R. za winnego tego, że:

- I. „w okresie od 25 czerwca 2014 roku do 22 października 2014 roku, w P. i innych miejscowościach, działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, zajmując się sprawami majątkowymi A. sp. z o.o. O. s.k.a., w warunkach grożącej niewypłacalności i upadłości spółki, udaremnił i uszczuplił zaspokojenie

następujących wielu wierzycieli spółki:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W., gdzie wierzytelność wynosiła 23 242,3 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, P., ul. B., gdzie wierzytelność wynosiła 1 531,54 złotych,
- Skarb Państwa reprezentowany przez Naczelnika Urzędu Skarbowego W., gdzie wierzytelność wynosiła 906 064,40 złotych,
- Gmina B., gdzie wierzytelność wynosiła 52 473,28 złotych,
- P. (...) SA, gdzie wierzytelność wynosiła 5 316,65 złotych,
- Gmina B. - Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w B., gdzie wierzytelność wynosiła 777,35 złotych,
- Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta P., gdzie wierzytelność wynosiła 27 583,95 złotych,
- T. Sp. z o.o., gdzie wierzytelność wynosiła 805,50 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, B., ul. S., gdzie wierzytelność wynosiła 1 701,04 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, B., ul. S., gdzie wierzytelność wynosiła 43 767,01 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa B. , ul. G., gdzie wierzytelność wynosiła 6 348,16 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa B., ul. W., gdzie wierzytelność wynosiła 75 011,92 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, P., ul. B., gdzie wierzytelność wynosiła 7190,75 złotych,
- M. sp. z o.o., gdzie wierzytelność wynosiła 134,35 złotych,
- Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta B., gdzie wierzytelność wynosiła 1 617,55 złotych,
- Grupa Konsultingowa D. sp. z o.o., gdzie wierzytelność wynosiła 29 101,13 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, P. , ul. Z., gdzie wierzytelność wynosiła 324,72 złotych,
- P. sp. z o. o. 74 s. k. a., gdzie wierzytelność wynosiła 4 955,20 złotych, oraz ponadto w stosunku do wierzycieli:

- Z. sp. z o.o., gdzie wierzytelność wynosiła 42 637,31 złotych,
- M. G., gdzie wierzytelność wynosiła 217 735,31 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, B., ul. G. gdzie wierzytelność wynosiła 43 088,84 złotych,
- U. Sp. z o.o., gdzie wierzytelność wynosiła 59 025,14 złotych,
Gmina P., gdzie wierzytelność wynosiła 664 943,32 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, B., ul. S., gdzie wierzytelność wynosiła 52 486,36 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, B., ul. C. , G., gdzie wierzytelność wynosiła 58 211,05 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, B., ul. S., gdzie wierzytelność wynosiła 40 120,25 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, B., ul. B., gdzie wierzytelność wynosiła 124 005,57 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa B., ul.: L., gdzie wierzytelność wynosiła 14 968,92 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa B., ul.: L., gdzie wierzytelność wynosiła 33 692,22 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa B., ul. W. gdzie wierzytelność wynosiła 29 403,91 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, B., ul. S., gdzie wierzytelność wynosiła 24 793,42 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, B., ul. C. , gdzie wierzytelność wynosiła 227 591,07 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, B., ul. K., gdzie wierzytelność wynosiła 105 821,01 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa, B., ul. S., gdzie wierzytelność wynosiła 76 346,40 złotych,
- B. S.A., gdzie wierzytelność wynosiła 36 991 889,14 złotych,
- M. w P. sp. z o.o., gdzie wierzytelność wynosiła 258 273,36 złotych,
- P. K., M. Ś. i A. Ś., gdzie wierzytelność wynosiła 238 748,30 złotych,
- Wspólnota Mieszkaniowa „N.”, P., ul. R., gdzie wierzytelność wynosiła 19 419,06

złotych,

- K. M., gdzie wierzytelność wynosiła 17 420,32 złotych, działał w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu i innego organu państwowego, przez to, że dokonał przelewu kwoty 67 000 złotych z rachunku bankowego spółki o numerze (...) na nienależący do spółki rachunek bankowy o numerze (...) oraz przez to, że wskazał dłużnikom spółki do spłaty zobowiązań w łącznej kwocie 435 843,78 złotych nienależący do spółki rachunek bankowy o numerze (...) które to składniki majątkowe spółki były zagrożone zajęciem”, tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 300 § 3 w zw. z art. 300 § 1 k.k., w zw. z art. 300 § 2 k.k., z art. 308 k.k., z art. 11 § 2 k.k. i z art. 12 k.k. i za to wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności (pkt 1 wyroku);
- II. „w okresie od 1 lipca 2014 roku do 22 października 2014 roku, w nieustalonym miejscu, ujawnionym w P., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, zajmując się sprawami majątkowymi A. sp. z o.o. O. s.k.a., przywłaszczył powierzone mu mienie spółki znacznej wartości w postaci środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku bankowym o numerze (...) w łącznej kwocie 465 199,36 złotych, dokonując przelewów tych środków na rachunek bankowy o numerze (...)”, tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności (pkt 2 wyroku);
- III. „w okresie od 1 lipca 2014 roku do 30 grudnia 2015 roku, w nieustalonym miejscu, ujawnionym w P., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, będąc faktycznym dysponentem rachunków bankowych o numerach (...) przyjął na nie środki pieniężne w łącznej kwocie 465 199,36 złotych, które to środki pieniężne pochodziły z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego w okresie od 1 lipca 2014 roku do 22 października 2014 roku przywłaszczenia powierzonego mienia spółki znacznej wartości w postaci środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku bankowym w łącznej kwocie 465 199,36 złotych, na szkodę A. sp. z o.o. O. s.k.a., które to czynności mogły udaremnić lub znacznie utrudnić stwierdzenie ich przestępnego pochodzenia lub miejsca

umieszczenia, ich wykrycie, zajęcie albo orzeczenie przepadku”, tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 299 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności (pkt 3 wyroku).

Łącząc orzeczone wobec oskarżonego kary jednostkowe Sąd pierwszej instancji wymierzył oskarżonemu karę łączną 3 lat pozbawienia wolności (pkt 4 wyroku), a nadto orzekł od niego nawiązki na rzecz: T. Sp. z o.o. w kwocie 2.600 zł, Z. Sp. z o.o. P. w kwocie 8.500 zł, P. Sp. z o.o. w kwocie 1.000 zł oraz Zarządcy A. Sp. z o.o. O. s.k.a. w kwocie 93.000 zł (pkt 5 wyroku).

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy M. R. , w której podniesione zostały zarzuty obrazy prawa procesowego – art. 7 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. (pkt I ppkt 1), z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. oraz art. 4 k.p.k. (pkt I ppkt 2), z art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. (pkt I ppkt 3) oraz prawa materialnego – art. 299 § 1 k.k. (pkt II), a także apelacji Prokuratora Rejonowego w T., który zarzucił obrazę prawa materialnego (art. 11 § 3 k.k.) oraz rażącą niewspółmierność kary, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 21 marca 2019 r., sygn. akt II AKa (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- podstawę wymiaru kary w odniesieniu do czynu przypisanego oskarżonemu w pkt. 1 uzupełnił o przepis art. 11 § 3 k.k.;
- z opisu czynu przypisanego oskarżonemu w pkt 3 wyeliminował rachunek bankowy o nr (...),

a w pozostałym zakresie orzeczenie sądu *meriti* utrzymał w mocy.

Kasację w przedmiotowej sprawie wniósł obrońca skazanego. Zaskarżył on wyrok Sądu Apelacyjnego w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Okręgowego w G. i zarzucił w niej:

I. „rażącą obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na jego treść, a to:

1. art 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k., polegającą na braku dokonania w uzasadnieniu wyroku rekonstrukcji stanu faktycznego, co uniemożliwia prześledzenie toku rozumowania organu orzekającego, a także braku dokonania przez Sąd II instancji wyjaśnienia podstawy prawnej i faktycznej wyroku, w tym w kontekście uznania, że oskarżony M. R. wyczerpał swoim zachowaniem wszystkie ustawowe znamiona przypisanych mu czynów zabronionych, poczynając od strony podmiotowej, a kończąc na analizie znamion strony przedmiotowej

przestępstw, co uniemożliwia faktycznie i prawnie prawidłową kontrolę zaskarżonego wyroku, w szczególności w kontekście wadliwości i rażącej lakoniczności uzasadnienia wyroku Sądu I instancji;

2. art. 433 § 1 i 2 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na uchybieniu prawidłowej kontroli odwoławczej poprzez nierozważenie zarzutów apelacji dotyczących m.in.:

- błędnych ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie, w szczególności roli P. S. w zdarzeniach będących przedmiotem niniejszego postępowania;
- braku dokonania w sprawie ustaleń faktycznych mających podstawowe znaczenie dla odpowiedzialności karnej M. R., w szczególności sposobu działania poszczególnych osób w ramach przypisanego współsprawstwa;
- braku przeprowadzenia istotnych czynności dowodowych w sprawie oraz niewłaściwego sposobu przesłuchania P. S. oraz S. J.;
- pominięcia jako podstawy faktycznej wyroku zeznań M. K. ;
- podjęcia nieprawidłowych i niewystarczających kroków, w celu zagwarantowania stawienia świadka I. R. ;
- braku ustalenia, czy doszło do faktycznego pokrzywdzenia wierzycieli;
- braku dokonania ustaleń w zakresie usytuowania spółki BL14 sp. z o.o. w strukturze Grupy Kapitałowej G. i oceny zgodności z prawem dokonanych transferów finansowych;

3. art. 5 § 2, art. 7, 410, 424 § 1 pkt 1 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegające na przeprowadzeniu wadliwej kontroli odwoławczej przez dowolną i wybiórczą ocenę dowodów, z pominięciem istotnych okoliczności mogących mieć wpływ na rozstrzygnięcie, m.in. takich jak udział P. S. w zdarzeniach będących przedmiotem niniejszego postępowania, usytuowania spółki B. sp. z o.o. w strukturze Grupy Kapitałowej G., faktycznego dysponenta rachunków bankowych wskazanych w zarzucie prania brudnych pieniędzy, bezpodstawnym pominięciu dowodu z zeznań I. R., co w konsekwencji doprowadziło do utrzymania w zasadniczej części wadliwego wyroku Sądu Okręgowego w G.;

II. rażąco obrazę przepisów prawa materialnego, poprzez jego błędne zastosowanie, polegające na uznaniu, że w ustalonym stanie faktycznym zachowanie M. R. wyczerpało zmanioną występkę z art. 299 § 1 k.k., podczas gdy

po wyeliminowaniu z opisu czynu numeru rachunku (...) nie sposób ustalić, jaka kwota miałby być przedmiotem prania brudnych pieniędzy i w jaki sposób pranie brudnych pieniędzy miałyby przebiegać”.

W oparciu o te zarzuty wniósł o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania.

Prokurator Rejonowy w T. w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Analogiczne stanowisko zajął w swoim piśmie procesowym pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego T. Sp. z o.o.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wprawdzie wskazane wyżej odpowiedzi na kasację złożone przez oskarżycieli publicznego i posiłkowego są nader syntetyczne, zgodzić należy się jednak z ich końcowymi wnioskami, że wniesiona na korzyść skazanego M. R. kasacja jego obrońcy jest oczywiście bezzasadna. Powyższe uprawniało do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Przypomnieć należy, że postępowanie kasacyjne ma ściśle określony przedmiot. W jego ramach kontroli podlega wyłącznie wyrok sądu odwoławczego (art. 519 k.p.k.) i to jedynie przez pryzmat rażącego naruszenia prawa, które nadto powinno mieć wpływ i to istotny na treści orzeczenia sądu *ad quem* (art. 523 § 1 k.p.k.). Oczywiście jest, że w postępowaniu kasacyjnych nie dokonuje się ponownej oceny dowodów ani też nie podlegają na tym etapie badaniu ustalenia faktyczne.

W niniejszej sprawie, pomimo przeprowadzonej przez autora kasacji próby zakotwiczenia uchybień po stronie Sądu Apelacyjnego w (...), czemu miało bez wątpienia służyć wskazanie na naruszenie przez ten Sąd przepisów art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., w rzeczywistości podjęto polemikę z ustaleniami faktycznymi i to poczynionymi na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego, domagając się jednocześnie ponownej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Tymczasem oceny takiej dokonał przecież Sąd Okręgowy w G. i poddana została ona kontroli instancyjnej Sądu odwoławczego, a ocena tej kontroli wypada pozytywnie. Sąd ten odniósł się do wszystkich zawartych w apelacji zarzutów, a to że wynik wyprowadzonych w instancji *ad quem* wniosków nie

pokrywa się z życzeniami skazanego i jego obrońcy nie oznacza, iż była to kontrola niepełna lub też niewłaściwa.

Słusznie Sąd Apelacyjny dostrzegł, akceptując w tym zakresie wywód apelacji, mankamenty uzasadnienia wyroku Sądu pierwszej instancji, zwłaszcza w opisie stanu faktycznego, nie oznacza to wszelako, że miał on obowiązek a nawet tylko prawo do samodzielnego rekonstruowania tego stanu, który przez sąd *meriti* odtworzony został w stanie nadmiernie skompromowanym, a tym bardziej do uchylania zaskarżonego wyroku, czemu stał przecież na przeszkodzie kategoriyczny zakaz wynikający z treści art. 455a k.p.k. Co więcej jednak, Sąd odwoławczy słusznie uznał, że ustalenia co do faktów wynikają wprost z tej części materiału dowodowego, który w sposób prawidłowy uznany został w instancji *a quo* za wiarygodny, i z takim stwierdzeniem trudno się nie zgodzić w szczególności, że uzasadnienie wyroku zawsze jest dokumentem wtórnym do wydanego orzeczenia trudno więc w wypadku nawet jego wad mówić wprost (co jest przecież wymogiem art. 438 pkt 2 k.p.k.) o wpływie obrazy art. 424 k.p.k. na treść zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji.

Pomimo rozbudowanej części motywacyjnej kasacji jej autor nie zdołał również wykazać błędów w toku rozumowania Sądu drugiej instancji w tej części, w jakiej Sąd ten uznał za nietrafne zarzuty apelacji zmierzające do wykazania tego rodzaju uchybień po stronie Sądu Okręgowego w G., które sprowadzały się do niewłaściwego – zdaniem obrony – sposobu prowadzenia przewodu sądowego (wykorzystanie instrumentu pomocy prawnej), naruszenia zasady bezpośredniości (kwestia przesłuchania świadków M. K. i I. R.), oparcia rozstrzygnięcia na niepełnym materiale dowodowym (kwestia przeprowadzenia dowodów z urzędu), czy wreszcie błędnej oceny dowodów (obraz art. 7 k.p.k.). Wywód Sądu Apelacyjnego we wszystkich podnoszonych kwestiach jest wprawdzie krótki, ale klarownie wykazuje bezpodstawność podniesionych w apelacji zarzutów obrazy prawa procesowego. Powielanie tego schematu na etapie postępowania kasacyjnego, poprzez oparcie argumentacji na fragmentach depozycji niektórych świadków nie mogło być zabiegiem skutecznym.

Sąd Najwyższy nie znajduje podstaw do powtarzania trafnej w omawianych kwestiach argumentacji zawartej w pisemnym uzasadnieniu wyroku sądu *ad quem* i

do niej się w tym miejscu odwołuje podkreślając tylko w ślad za tym Sądem, że obrońca uczestniczył osobiście w czynnościach podejmowanych w oparciu o przepis art. 396 § 2 k.p.k., w tym w przesłuchaniu świadka P. S., brak możliwości przesłuchania świadków M. K. i I. R. uprawniał do ujawnienia ich wcześniejszych zeznań na podstawie art. 391 § 1 k.p.k. w zw. z art. 394 § 2 k.p.k. (co do pierwszego z wymienionych świadków błąd sądu *meriti* został konwalidowany na etapie postępowania odwoławczego), a obowiązek działania sądu z urzędu nie oznacza, że strona może wymagać tego i czynić w efekcie przedmiotem zarzutu obrazy art. 167 k.p.k. w sytuacji, gdy sama pozostaje bezczynna.

Zestawienie powyższych rozważań z zasadnym odrzuceniem przez Sąd odwoławczy zastrzeżeń obrony co do oceny zeznań takich świadków jak E. J., M. G. i S. J., które przesądziły nie tylko kwestie zaangażowania skazanego w działalność firmy A. sp. z o.o. O. s.k.a., lecz również pozwoliły Sądowi pierwszej instancji na ustalenie co do strony podmiotowej przypisanych M. R. czynów, czyni zgłaszane na obecnym etapie postępowania zarzuty całkowicie nieuprawnionymi.

Nie był wreszcie zasadny kasacyjny zarzut naruszenia prawa materialnego.

I w tym wypadku skarżący po raz kolejny polemizuje z ustaleniami faktycznymi wyprowadzając przy tym wnioski, które nie mają nic wspólnego z rzeczywistymi powodami wydania w zakresie czynu z pkt 3 wyroku Sądu pierwszej instancji przez Sąd Apelacyjny w (...) orzeczenia reformatoryjnego. Powody takiego rozstrzygnięcia wprost wynikają z pisemnych motywów zaskarżonego wyroku. Słusznie Sąd ten uznał, że tzw. „praniu brudnych pieniędzy” miał służyć wyłącznie ich transfer z rachunku oskarżonego o nr (...) na inne wymienione w opisie czynu rachunki, bo na tym polegał *de facto* czyn z art. 299 § 1 k.k., którego przedmiotem było udaremnienie lub znaczne utrudnienie stwierdzenia pochodzenia środków płatniczych z przestępstwa, a było nim – co niewątpliwie ustalił już Sąd Okręgowy w G. – przywłaszczenie mienia A. sp. z o.o. O. s.k.a. polegające na przelewie środków pieniężnych z rachunku tej właśnie firmy na wskazany wyżej rachunek, którego właścicielem był M. R.. Bez znaczenia w tym kontekście pozostaje do kogo należały pozostałe wymienione w opisie czynu rachunki, z których jeden był przecież również osobistym rachunkiem skazanego. O tym, że było do działania – w kontekście strony przedmiotowej przestępstwa z art.

299 § 1 k.k. – skuteczne świadczą przeciw wątpliwości wyrażane nawet przez samego autora kasacji, który sam zauważa wielokrotny ruch środków pieniężnych na wymienionych rachunkach, skutecznie uniemożliwiający wykrycie uzyskanych z przestępstwa wartości finansowych.

Uwzględniając całokształt przeprowadzonych wyżej rozważań oraz nie stwierdzając podstaw do orzekania w zakresie szerszym (art. 536 k.p.k.), orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia, obciążając skazanego – art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. – kosztami postępowania kasacyjnego.

I.n